

CRONICĂ DRAMATICĂ

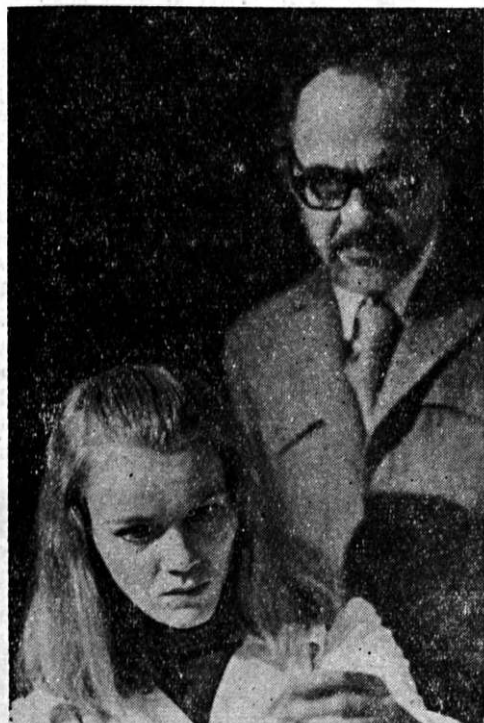
PIESA ROMÂNEASCĂ ÎN PREMIERĂ

TEATRUL NAȚIONAL
DIN CLUJ-NAPOCĂ

AUTOBIOGRAFIE

de Horia Lovinescu

Data premierei : 15 septembrie 1977.
Regia : MĂRIN D. AURELIAN.
Scenografia : OCTAVIAN COSMAN.
Distribuția : CONSTANTIN ADAMO-
VICI (Galeriu Pop) ; LARISA STASE
MUREȘAN (Dina Pop) ; MARIETTA
GASPAR (Raluca Pop) ; EMILIAN
BELCIN (Radu Comșa) ; MONICA
GAGIU MODREANU (Irina) ; ION
TUDORICĂ (Greavu) ; VERA MĂR-
GINEANU (Madam Vătămanu) ; GE-
LU BOGDAN IVAȘCU (Procopiu) ;
GHEORGHE JURCĂ (Alexiu) ; TOTU
COLOMAN (Dogaru) ; PETRU DON-
DOȘ (Un tinăr).

Monica Găgiu Modreanu (Irina) și
Constantin Adamovici (Galeriu Pop)

La scurtă vreme după ce teatrele au jucat *Paîma fără sfârșit*, Horia Lovinescu e din nou prezent în actualitatea teatrală : revista noastră a publicat, în vară, piesa *Autobiografie*, teatrele s-au grăbit s-o înscrie în repertoriile lor și, iată, cel mai harnic, Teatrul Național din Cluj-Napoca, are meritul premierei absolute. Mă grăbesc să adaug că sînt mulți ani de cînd acest teatru își deschide stagiunea cu o piesă românească inedită, fapt mai degrabă firesc decît exemplar.

Dar el devine exemplar, pentru că am intrat adinc în toamnă și nu toate teatrele au oferit publicului lor premiera acestei stagiuni.

Așadar, noua piesă a lui Horia Lovinescu — *Autobiografie*. E, într-adevăr, o autobiografie, dar o autobiografie de un fel deosebit; nu sinteza faptelor și a atitudinilor esențiale, nu întreg drumul vieții, etapă cu etapă, parcurs de un om, nu expunerea cât mai lucidă și, deci, cât mai obiectivă, a existenței insului într-o colectivitate largă și în cele mai diverse raporturi cu această colectivitate, ci examenul sever și dureros al unei vieți isosite. Bilanțul eșecurilor. Conștiința ratării. Revelația neadevărului existenței sale. Galeriu Pop, pe scurt, Gal, se găsește aproape de amurgul vieții sale, când se produce o prăbușire: una dintre temele de cercetare ale institutului pe care-l conduce e falsă. O dovedește, cu argumente neîndoielnice, tânărul inginer Radu Comșa. Concluzia pune sub semnul întrebării însăși existența acestui institut, din ce în ce mai angajat pe drumul unor cercetări sterile, rupte de viață. Gal e nevoit să-și înainteze demisia. I se oferă un post de șef al unui laborator de pe lângă un mare șantier din țară. Gal acceptă și pornește o serie nouă de cercetări, de asemenea sterile. Strădaniile, soției lui, Dina Pop, îi aduc un post de funcționar într-un minister. Din nou, Gal acceptă. În sfârșit, tânărul inginer Radu Comșa îl cheamă pe șantier, pentru a dezvolta împreună o idee novatoare pe care Gal o abandonase în tinerețe. Gal acceptă iarăși. Acestea sînt faptele: un drum coborîtor, o prăbușire vertiginosă, încheiată fericit cu o salvare de ultimă clipă. Comentariul faptelor îl face Gal însuși, sub forma unei amare confesiuni. Pulverizarea situației lui sociale de către tânărul Radu Comșa (care e, de fapt, fiul său adoptiv) provoacă nu numai prăbușirea lui Gal, ci și criza de conștiință la care sîntem martori. Ni se înfățișează drama unui om egoist, slab și laș, ratat profesional, drama unui fost viitor om de știință, a unui carierist oportunist. Ni se propun factori meschini, care au determinat traiectoria acestei existențe mohorîte, plină de compromisuri și minciună: o soție pusă pe parvenire, dornică de o platformă socială, indiferent pe ce teme consolidate, o mamă rea, care-și crește fiica în ideea unei căsătorii avantajoase cu un sicilian, un tip uman, sub toate raporturile, reprobabil. Pentru Gal, o căsnicie ratată, menținută pentru aparențe, punctul de sprijin — singur și subred — al unei false platforme, într-o societate în care valorile etice și morale sînt altele. Sigur, examenul de conștiință este sincer și dus pînă la capăt. Gal este necruțător cu sine și cu cei din imediata sa apropiere, lasă chiar impresia că are și o anume voluptate a autoflagelării. Înțelegem procesul căderii lui și destinul lui ne-

nocerocrit ne trezește mila. Dar nu înțelegerea și, în nici un caz, credința în posibila lui reabilitare, pe plan moral. Oamenii din jur au investit în el încredere: în loc să fie definitiv înlăturat, în loc să fie sancționat neiertător, după cum merita, i se încredințează o altă funcție de răspundere și șansa de a se dovedi util. Ce face Gal? Duce o existență triyială, cu chefuri prelungite și cu partide de poker, cu încercări de evadare într-o aventură amoroasă... Alunecarea continuă. Să credem că se va putea redresa? Puțin probabil. Șansele lui Gal s-au epuizat. Singura lui posibilitate de a ne capta interesul rămîne sinceritatea confesiunii sale. Il examinăm rece, lucid, detașat. Il înțelegem, fără să-l iertăm. Gal, soția lui, fiica lui, aparțin altui univers, sînt produsul unor mentalități străine nouă.

În caietul-program al spectacolului de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, Horia Lovinescu propune reabilitarea eroului său. Il reabilitează, însă, în contradicție cu textul, cu adevărurile piesei. Se prea poate ca spectacolul (realizat de Marin D. Aurelian) să accentueze această perspectivă. Constantin Adamovici îl interpretează pe Gal fără nuanțe. Profesorul e arogant, răspicat, răstit, tăios. În momentele de singurătate, nu se adună în sine, confesiunile lui au tonul unor declarații. Lipsește chinul, lipsește tortura, lipsește zbuciumul sufletesc. Falsul savant e o apariție meschină, e dominat de soția lui, care, în interpretarea Larisei Stase Mureșan, e tăioasă și rece ca un vînt de iarnă. Actrița domină, de departe, reprezentația. Constantin Adamovici o urmează docil și, parcă, resemnat. Marietta Gaspar e Raluca, fiica lor, portret semănînd cu mama, cu un final de o trivialitate supărătoare, conținută, dealtfel, în text. Dintre ceilalți interpreți, mai sînt de reținut: Emilian Belcin, interpretul simpatic și sincer al inginerului Radu Comșa; apoi, Monica Găgiu Modreanu, interpreta unei laborante cu atitudini incerte, pendulînd între amorul pentru Gal și redobîndirea demnității personale; în sfârșit, Ion Tudorică, interpretul mistuit de boală și înflăcărat de elan al șefului de șantier Greavu. Ceilalți interpreți, adică Gelu Bogdan Ivașcu, Vera Mărgineanu, Ion Marian, Gheorghe Jurcă, desenează corect portretele celorlalte personaje, cu funcții secundare și cu date sărace. În cîteva cuvinte, spectacolul nu izbuteste să impună piesa. Accentele cad, egal, pe reușitele și pe neîmplinirile textului. Poate că viitoarele reprezentații care se pregătesc ne vor înfățișa în altă lumină piesa, ale cărei virtuți nu se ridică la exigențele noastre — într-atît de justificate — față de acest prețuit dramaturg.

Virgil Munteanu